

PICTET ASSET MANAGEMENT

Duurzaam Beleggingsbeleid

JANUARI 2023

Disclaimer

Het Duurzaam Beleggingsbeleid van Pictet Asset Management is geschreven in overeenstemming met de eisen van de Verordening (EU) 2019/2088 van het Europees Parlement en de Raad van 27 november 2019 betreffende duurzaamheidsgerelateerde informatieverstrekking in de financiële dienstensector (SFDR), en van Richtlijn (EG) 2007/36 van het Europees Parlement en de Raad van 11 juli 2007 betreffende de uitoefening van bepaalde rechten van aandeelhouders in beursgenoteerde vennootschappen, gewijzigd bij Richtlijn (EU) 2017/828 van het Europees Parlement en de Raad van 17 mei 2017 ter bevordering van de betrokkenheid van aandeelhouders op de lange termijn (voor de EER relevante tekst) en de uitvoeringsmaatregelen daarvan (tezamen Richtlijn Aandeelhoudersrechten II - SRD II).

1. INLEIDING	2
2. ONDERZOEK, BELEGGINGEN EN OPVOLGING	3
2.1 Toepassingsgebied	3
2.2 Doel	3
2.3 Onze aanpak	3
2.4 Belangrijkste kenmerken van onze duurzame beleggingsstrategieën	4
2.5 Escalatiestrategie bij bedrijfsemitenten	4
3. BEDRIJFSENGAGEMENT	6
3.1 Toepassingsgebied	6
3.2 Doel	6
3.3 Aanpak	6
4. STEMMEN BIJ VOLMACHT	7
4.1 Toepassingsgebied	7
4.2 Doel	7
4.3 stemrichtlijnen	7
4.4 Onderzoek & besluitvorming	8
4.5 Uitlenen van effecten	8
4.6 Aandeelhoudersresoluties	8
5. BELANGENCONFLICTEN	9
6. INSIDER STATUS	9
7. BEZOLDIGING	9
8. TRANSPARANTIE	10
BIJLAGE A - DUURZAAMHEIDSRISICO'S	11
BIJLAGE B - KADER VOOR UITSLUITINGEN	13
BIJLAGE C - NEGATIEVE GEVOLGEN VOOR MAATSCHAPPIJ EN MILIEU	19
BIJLAGE D - GEZONDE CORPORATE GOVERNANCE	22

1. INLEIDING

Duurzaamheid staat al decennialang centraal in onze manier van denken. Sinds de Pictet Group in 1805 is opgericht, streven wij ernaar om de welvaart van onze klanten op de lange termijn te waarborgen. Hierdoor houden wij instinctief rekening met de belangen van toekomstige generaties.

Pictet Asset Management gelooft in verantwoord kapitalisme en bekijkt de economie en haar interacties met de burgermaatschappij en de natuurlijke omgeving met een bredere blik. Vanuit die optiek verwachten wij dat emittenten met respect omgaan met de limieten van onze planeet en met de internationale normen wat betreft governance, mensenrechten en ethische bedrijfsvoeringspraktijken.

In overeenstemming met onze fiduciaire plicht om te handelen in het beste belang van onze klanten en met onze toezegging aan de Beginselen voor Verantwoord Beleggen van de VN (UN PRI - UN Principles for Responsible Investment), engageren we ons ertoe ecologische, sociale en governance (ESG-)criteria op te nemen in ons beleggingsproces en in onze handelswijze als eigenaars, vanuit ons doel om op middellange tot lange termijn betere rendementen te behalen en/of de risico's te verkleinen. Wij streven er ook naar om ESG-aspecten op te nemen in onze risicobeheer- en verslagleggingsinstrumenten om zo te voldoen aan hoge normen van transparantie en verantwoording.

Als actieve manager geloven wij erin dat het inzetten van de macht die we als belegger hebben om positieve veranderingen bij emittenten te bewerkstelligen, ons in staat stelt om op de lange termijn betere beleggingsbesluiten te nemen voor onze klanten. Juist met ons actieve eigenaarschapsprogramma kunnen we aan onze verantwoordelijkheden als belegger voldoen en bijdragen aan het creëren van een duurzame, welvarende, gezonde en billijke maatschappij.

In dit document lichten we toe hoe we als Pictet Asset Management duurzame beleggingsstrategieën implementeren en worden belangrijke onderwerpen besproken, zoals onderzoek ('research'), beleggen en het monitoren van emittenten, uitsluitingscriteria en actief eigenaarschap.

Dit Beleid is goedgekeurd door de Executive Committee van Pictet Asset Management en wordt regelmatig herzien, in ieder geval een keer per jaar.

2. ONDERZOEK, BELEGGINGEN EN OPVOLGING

2.1 Toepassingsgebied

Dit hoofdstuk is van toepassing op alle actief beheerde strategieën. Het is niet van toepassing op passieve strategieën die als primaire doel hebben om de samenstelling en rendementen van onderliggende indices te repliceren.

2.2 Doel

De basis van ons inzicht in emittenten zijn de regelmatige bijeenkomsten die onze beleggingsteams elk jaar bijwonen met het management van ondernemingen en vertegenwoordigers van overheidsemissanten. Deze besprekingen, gekoppeld aan voortdurende analyse en toezicht, dragen bij tot ons inzicht in alle dimensies van de strategieën, plannen en activiteiten van emittenten en vormen de basis voor onze beleggingsanalyse en -besluitvorming.

2.3 Onze aanpak

Bij het beleggen uit naam van onze klanten passen we de kernbeginselen toe van duurzaam beleggen. Om dit te bereiken richten we onze aandacht op:

- De duidelijkheid en robuustheid van de langetermijnstrategie van de emittent.
- Het functioneren en het kaliber van de governancestructuren en het effectieve leiderschap¹.
- De financiële positie en de rendementen van emittenten en de reële waarde van de onderliggende effecten.
- Duurzaamheidsrisico's² en -mogelijkheden en ongunstige effecten van mogelijke beleggingen op de maatschappij en/of het milieu³.

De contactmomenten met emittenten vinden plaats in de vorm van een-op-een-gesprekken, aandeel- of obligatiehoudersvergaderingen, beleggersroadshows en/of conferencecalls. Het doel van deze contactmomenten is om een organisatie te beoordelen voordat we besluiten te beleggen, te monitoren of de strategie van het bedrijf wordt geïmplementeerd in lijn met onze verwachtingen en om ons er zeker van te stellen dat de emittent het juiste pad volgt om de vastgestelde doelen en doelstellingen te realiseren.

Naast aanhoudende gesprekken met de vertegenwoordigers van de emittenten maakt Pictet Asset Management ook gebruik van verschillende informatiebronnen om mogelijke beleggingen te analyseren en te monitoren, zoals financiële media, analisten van andere financiële instellingen (inclusief brokers), ratingsbureaus, ESG-onderzoeksbureaus en mediaverslagen.

In onderstaande tabel staan de belangrijkste kenmerken van onze duurzame beleggingsstrategieën genoemd. Elke categorie van beleggingsstrategie past bepaalde uitsluitingen toe met betrekking tot directe investeringen in bedrijven en landen die als onverenigbaar met de benadering voor verantwoord beleggen van Pictet Asset Management worden beschouwd. Zie bijlage B voor een beschrijving van ons uitsluitingskader.

¹ Zie bijlage D voor meer informatie over goede governancepraktijken.

² Zie bijlage A voor een beschrijving van duurzaamheidsrisico's.

³ Zie bijlage C voor een beschrijving van de belangrijkste maatstaven die worden gebruikt voor het toezicht op ongunstige effecten.

2.4 Belangrijkste kenmerken van onze duurzame beleggingsstrategieën

BELEGGINGS-STRATEGIE	BELEGGINGSPROCES	UITSLUITINGEN	ACTIEF AAN-DEELHOUDERSCHAP	SFDR ⁴ CLASSIFICATIE
ESG Integrated	Effecten van emittenten met hoge duurzaamheidsrisico's en/of belangrijke ongunstige effecten kunnen worden aangekocht en in portefeuille gehouden.	Level 1	Ja	Artikel 6
Positive Tilt	Streeft ernaar het gewicht van effecten met lage duurzaamheidsrisico's te verhogen en/of het gewicht van effecten met hoge duurzaamheidsrisico's te verlagen, met inachtneming van goede governancepraktijken ¹ . Belangrijke ongunstige effecten worden verkleind door bepaalde categorieën van emittenten uit te sluiten.	Level 2	Ja	Artikel 8
Best in Class	Streeft ernaar te beleggen in effecten van emittenten met lage/afnemende duurzaamheidsrisico's en vermijdt die met hoge/ toenemende duurzaamheidsrisico's, met inachtneming van goede governancepraktijken ¹ . Belangrijke ongunstige effecten worden verkleind door bepaalde categorieën van emittenten uit te sluiten.	Level 3	Ja	Artikel 8
Positive Impact	Streeft ernaar voornamelijk te beleggen in economische activiteiten die bijdragen tot een milieu- en/of sociale doelstelling ⁵ . Er wordt rekening gehouden met de ESG-kenmerken van emittenten om hun streefgewicht te verhogen of te verlagen, met inachtneming van goede governancepraktijken ¹ . Belangrijke ongunstige effecten worden verkleind door bepaalde categorieën van emittenten uit te sluiten.	Level 3	Ja	Art. 8/ Art. 9

2.5 Escalatiestrategie bij bedrijfsemissanten

Als wij van mening zijn dat een onderneming ondermaats presteert, dat de bestuurs- of managementstructuren niet aan de verwachte normen voldoen of dat wij andere zorgen hebben over bijvoorbeeld de strategie of milieu- of sociale kwesties, kunnen wij een aantal stappen ondernemen:

We beginnen doorgaans met gesprekken met vertegenwoordigers van het bedrijf. Indien wij niet tevreden zijn met het resultaat van deze besprekingen, kunnen wij de onderneming prioritair aanzoeken voor engagement⁶, hetzij bilateraal, in samenwerking met anderen of via onze engagement service provider. Het is ook mogelijk dat we tegen voorstellen van het management stemmen tijdens vergaderingen. Indien wij er nog steeds niet van overtuigd zijn dat het management onze bezorgdheid(en) erkent of aanpakt, kunnen wij ook overwegen het indienen van door derden geïnitieerde aandeelhoudersresoluties te steunen of ons aan te sluiten bij aandeelhoudersgroepen⁷.

⁴ Betreft Verordening (EU) 2019/2088 van het Europees Parlement en de Raad van 27 november 2019 betreffende informatieverschaffing over duurzaamheid in de financiële dienstensector

⁵ Voorbeelden van ecologische en sociale doelstellingen zijn: beperking van en aanpassing aan klimaatverandering, voorkoming van verontreiniging, bevordering van de circulaire economie, duurzaam gebruik van water en mariene hulpbronnen, ondersteuning van gezonde ecosystemen, sociale cohesie, sociale integratie, ondersteuning van arbeidsverhoudingen en ontwikkeling van menselijk kapitaal.

⁶ Zie hoofdstuk 3 over onze benadering van bedrijfsengagement.

⁷ Zie paragraaf 4.6 voor meer informatie over aandeelhoudersvoorstellen.

Als er geen manieren voor escalatie meer voorhanden zijn en we onvoldoende voortgang zien, kunnen we besluiten onze positie te verkleinen of te verkopen.

3. BEDRIJFSENGAGEMENT

3.1 Toepassingsgebied

We gaan de engagement aan voor onze longposities in actief beheerde aandelen- en bedrijfsobligatieposities. Onze beleggingsteams in passieve aandelen ondersteunen daarnaast regelmatige bedrijfsbrede engagementactiviteiten.

3.2 Doel

We zien het als onze fiduciaire plicht om engagement aan te gaan met bedrijven om de ESG-prestaties van die bedrijven positief te beïnvloeden en om de waarde van de beleggingen van onze klanten te beschermen of te vergroten. We stimuleren het management om de juiste beleidsmaatregelen en praktijken te implementeren en zorg te dragen voor de juiste informatieverschaffing, overeenkomstig best practices, waarbij zij zich dienen te richten op die aspecten waar het meeste verbetering valt te behalen of waar door incidenten of gebeurtenissen structurele zwakke plekken van hun governance en/of hun beheer of ecologische en sociale kwesties aan het licht zijn gekomen.

Indien van toepassing gaan we met bedrijven het gesprek aan over wezenlijke ESG-kwesties⁸, om onszelf er zeker van te stellen dat zij deze volledig begrijpen en dat zij deze op korte, middellange en lange termijn effectief aanpakken.

3.3 Aanpak

We gaan de dialoog aan met emittenten door een combinatie van interne gesprekken, engagementdiensten door externe partijen en door samenwerkingsinitiatieven van institutionele beleggers:

- **Tier 1 – Gerichte engagement**

Het eerste niveau is ons gerichte engagement-programma voor bedrijven. Onze beleggingsteams en ons ESG-team wijzen hierbij gezamenlijk de bedrijven aan. Bedrijven worden geselecteerd omdat we aanzienlijke ESG-risico's hebben vastgesteld en omdat de strategische aard of de omvang van onze positie groot genoeg is om aan te nemen dat onze engagement effect zal hebben.

Gerichte engagement door Pictet Asset Management omvat regelmatige en aanhoudende dialogen met het bedrijf, waarbij we een strategische partner willen zijn van de bedrijven waarin we beleggen. De frequentie van deze contactmomenten hangt af van de status van ieder gesprek, de beschikbaarheid van vertegenwoordigers van het bedrijf en hun bereidheid om met ons het gesprek aan te gaan. Per bedrijf gaan we in ieder geval ten minste twee keer per jaar het gesprek aan. Deze contactmomenten bestaan doorgaans uit een combinatie van face-to-face-gesprekken, videogesprekken, telefoongesprekken en schriftelijke communicatie.

- **Tier 2 – Engagement door samenwerking**

De tweede laag van onze benadering bestaat uit engagement die we in samenwerking met andere beleggers aangaan. Pictet Asset Management is van mening dat er situaties zijn waarin het beter is om samen op te treden in plaats van individueel, vooral als onze belegging relatief klein is ten opzichte van de bedrijfswaarde van het bedrijf.

Engagement door samenwerking wordt per geval bekeken door ons ESG-team (in samenwerking met de betrokken beleggingsteams), om er zeker van te zijn dat de doelstellingen van de engagement overeenkomen met die van onze klanten. Voordat we ons vastleggen op een nieuw samenwerkingsverband met andere beleggers beoordelen we eerst de relevantie van het initiatief, de methode die wordt gehanteerd voor de engagement, de geloofwaardigheid van de betrokken partners en mogelijke regelgevende gevolgen, zoals handelen in onderling overleg (‘acting in concert’).

- **Tier 3 – Engagementdienstverlener**

⁸ Inclusief relevante duurzaamheidsrisico's en negatieve gevolgen voor de samenleving en het milieu.

Deze derde laag van onze engagement wordt uitgevoerd door een externe dienstverlener. Deze engagement is gericht om aandacht te geven aan kwesties die ontstaan uit het verzaken van een bedrijf om zich te houden aan governancekwesties en/of uit wezenlijke afwijkingen van relevante internationale normen en standaarden, zoals de Global Impact van de VN, de Guidelines for Multinational Enterprises van de OESO, maar ook mensenrechten en ecologische verdragen.

Het ESG-team coördineert alle engagementactiviteiten van Pictet Asset Management, waarbij de beleggingsteams altijd betrokken zijn, ofwel als initiatiefnemers of als ondersteuning.

Voor iedere engagementactiviteit die wordt uitgevoerd door Pictet Asset Management stellen we doelstellingen vast of ondersteunen we de doelstellingen die zijn vastgesteld, houden we de voortgang bij ten aanzien van deze doelstellingen, en als deze niet worden behaald, verkleinen of verkopen we mogelijk onze posities.

4. STEMMEN BIJ VOLMACHT

4.1 Toepassingsgebied

Om vast te stellen welke effecten in aanmerking komen voor stemmen bij volmacht hanteren we de volgende principes⁹:

- Voor actief beheerde fondsen streven we ernaar te stemmen bij 100% van onze aandelenposities.
- Voor passief beheerde fondsen streven we ernaar te stemmen bij bedrijven die op basis van hun weging 80% vertegenwoordigen van de onderliggende benchmarks¹⁰. We kunnen deze doelstelling voor specifieke strategieën naar boven of naar beneden bijstellen, afhankelijk van factoren zoals de omvang van de portefeuille, de geografische focus van de portefeuille of marktkapitalisatie.
- Voor gescheiden rekeningen, waaronder mandaten en door Pictet Asset Management beheerde beleggingsfondsen van derden (d.w.z. subadvies), hebben cliënten die de uitoefening van het stemrecht aan ons delegeren de keuze tussen de stemrichtlijnen van Pictet Asset Management of hun eigen stemrichtlijnen.

4.2 Doel

Het overkoepelende doel van onze stemactiviteiten is om de rechten en langetermijnbelangen van onze klanten en onze aandeelhouders te beschermen en te stimuleren. We zien het als onze verantwoordelijkheid om het gesprek aan te gaan met het management van bedrijven en hen te stimuleren, om er zeker van te zijn dat de bedrijven waarin we uit naam van onze klanten beleggen op de juiste wijze worden aangestuurd, zich houden aan hun strategie en dat zij aandeelhouderswaarde leveren. We streven ernaar om een sterke cultuur van corporate governance, effectief beheer van ecologische en maatschappelijke kwesties en een volledige verslaglegging te waarborgen, op basis van geloofwaardige normen.

4.3 Stemrichtlijnen

In overeenstemming met de Good Corporate Governance Practices¹¹ houden wij ons bij het stemmen bij volmacht aan de beste praktijken op het gebied van corporate governance, met inbegrip van bestuur en management, beloning van bestuurders, risicobeheer en rechten van aandeelhouders. Omdat de langetermijnbelangen van de aandeelhouders hierbij absoluut de belangrijkste doelstelling vormen stemmen we niet altijd vóór het management van de bedrijven, en is het mogelijk dat we van tijd tot tijd tegen stemmen. Ook houden we ons het recht voor om af te wijken van onze stemrichtlijnen als bedrijfsspecifieke omstandigheden hierom vragen.

⁹ Onder deze activiteit vallen niet de indirecte beleggingen via externe fondsen waarin we beleggen uit naam van onze klanten, indien we verwachten dat de managers van deze fondsen hun stem uitbrengen in lijn met hun eigen beleid en hierover verslag uitbrengen aan de betrokken entiteiten binnen Pictet Asset Management.

¹⁰ Binnen onze passieve strategieën oefenen we geen stemrechten uit in markten waar aandelen worden geblokkeerd.

¹¹ Zie bijlage D voor meer informatie over goede governancepraktijken.

De volledige versie van deze richtlijn is te vinden via de volgende links:

<https://www.issgovernance.com/file/policy/active/specialty/Sustainability-International-Voting-Guidelines.pdf>

<https://www.issgovernance.com/file/policy/active/specialty/Sustainability-US-Voting-Guidelines.pdf>

De stemrichtlijnen van Pictet Asset Management worden ieder jaar herzien en indien nodig aangepast om specifieke omstandigheden in bepaalde regio's en/of eigenaarschapsstructuren te verwerken.

4.4 Onderzoek & Besluitvorming

Ter ondersteuning van onze verantwoordelijkheden ten aanzien van stemmen bij volmacht maakt Pictet Asset Management gebruik van de diensten van externe specialisten die onderzoek leveren en het uitbrengen van stemmen mogelijk maken tijdens alle relevante vergaderingen over de hele wereld.

Deze externe specialisten verzamelen alle oproepingen van alle vergaderingen van onze posities en onderzoeken de gevolgen van alle besluiten overeenkomstig de stemrichtlijnen van Pictet Asset Management. Zij informeren de betrokken beleggingsteams en het ESG-team over hun aanbevelingen.

Pictet Asset Management behoudt de volledige discretie over alle stembeslissingen en behoudt zich altijd het recht voor om per geval af te wijken van de stemadviezen van derden om in het belang van onze klanten te handelen. Zowel het beleggingsteam als het ESG-team kan besluiten af te wijken van een aanbeveling, dit moet worden ondersteund door een schriftelijke onderbouwing.

Wanneer het beleggingsteam en het ESG-team niet tot overeenstemming kunnen komen wordt het besluit geëscaleerd naar de betrokken Chief Investment Officers (CIO's), en indien nodig, naar de Head of Investments.

4.5 Uitlenen van effecten

Het uitlenen van effecten kan een negatieve impact hebben op onze mogelijkheden om onze stemrechten uit te oefenen. Beleggingsteams die van hun volledige stemrechten gebruik willen maken hebben daarom twee opties:

- Per geval de uitgeleende aandelen intrekken
- Een portefeuille verwijderen uit de pool van uit te lenen effecten

4.6 Aandeelhoudersresoluties

We beoordelen aandeelhoudersbesluiten van algemene vergaderingen van aandeelhouders (AVA's) / buitengewone vergaderingen van aandeelhouders (BAVA's) aan de hand van de stemrichtlijnen van Pictet Asset Management. Deze beoordelingen vinden plaats op hun eigen merites en worden door ons gesteund wanneer zij de corporate governance of het bedrijfsprofiel van een bedrijf verbeteren, tegen redelijke kosten.

Pictet Asset Management treedt doorgaans niet op als activistische aandeelhouder en initieert zelf geen aandeelhoudersbesluiten of beleggersgroepen. Pictet Asset Management kan echter overwegen steun te verlenen aan de indiening van aandeelhoudersresoluties die door derden zijn geïnitieerd, of zich aansluiten bij aandeelhoudersgroepen, op basis van de volgende criteria:

- Op welke manier wordt de aandeelhouderswaarde op korte en op lange termijn door het voorstel verbeterd of beschermd?
- Liquiditeits- en andere technische kwesties die impact kunnen hebben op specifieke portefeuilles, bijvoorbeeld een blokkeringsperiode voor aandelen tussen de inzending en de algemene vergadering.
- Juridische en compliance-kwesties (zoals handelen in onderling overleg of transparantievereisten in verband met de omvang van de aandelenpositie).

Of de inzending van een aandeelhoudersbesluit wordt ondersteund, inclusief het aantal aandelen en de bijbehorende bedragen die in aanmerking komen om de inzending te ondersteunen, is afhankelijk van

goedkeuring door de relevante beleggingsteams en het ESG-team. Als er geen overeenstemming wordt bereikt wordt het besluit geëscaleerd naar de betrokken Chief Investment Officer en indien nodig de Head of Investments.

5. BELANGENCONFLICTEN

Pictet Asset Management is een onafhankelijke vermogensbeheerder en gaat daarmee niet gebukt onder de belangenconflicten waar grotere of minder onafhankelijke financiële instellingen mee te maken hebben.

We zien echter wel in dat belangenconflicten kunnen ontstaan binnen de context van het uitoefenen van onze duurzame beleggingsactiviteiten. Zo kunnen er op bedrijfsniveau conflicten ontstaan wanneer we tegen het management stemmen van een bedrijf dat ook klant bij ons is, of waarvan het pensioenfonds of het senior management klant is bij Pictet Asset Management. Ook kunnen er persoonlijke belangenconflicten spelen.

De Executive Committee van Pictet Asset Management is verantwoordelijk voor het vaststellen van een kader en het implementeren van systemen, controles en procedures om belangenconflicten vast te stellen, te escaleren en te beheersen, onder andere de conflicten die ontstaan door ons engagement met bedrijven of door ons stemgedrag. Iedere medewerker is verantwoordelijk voor het signaleren en escaleren van potentiële conflicten, zodat deze op de juiste wijze kunnen worden beheerd en opgelost. Al onze medewerkers moeten regelmatig trainingen volgen om er zeker van te zijn dat zij zich bewust zijn van hun verplichtingen en dat zij dit beleid volgen. Ons beleid kan hier worden bekeken.

Indien er zich materiële belangenconflicten voordoen als gevolg van het uitvoeren van onze verantwoord beleggingsactiviteiten, dan wordt hier melding van gedaan bij de betrokken CIO en het ESG-team van Pictet Asset Management, om te waarborgen dat we altijd handelen in het beste belang van onze klanten. Indien nodig worden kwesties gemeld bij de Head of Investments van Pictet Asset Management en/of de CEO voor een definitief besluit.

6. INSIDER STATUS

Een belangrijk aandachtspunt ten aanzien van onze duurzame beleggingsactiviteiten is om te voorkomen dat Pictet Asset Management tijdens de interactie met vertegenwoordigers van de bedrijven per ongelijk een insider wordt, waardoor we niet meer in staat zouden zijn om te handelen uit naam van klanten.

Pictet Asset Management heeft doorgaans niet de ambitie om insider te zijn, aangezien dit onze mogelijkheden om in de effecten van een bedrijf te handelen aanzienlijk beperkt. In het geval de ontvangst van voorwetenschap nodig is om positieve resultaten bij onze klanten te realiseren en dit onze mogelijkheden om te handelen niet onnodig beperkt, kunnen we soms besluiten om deze voorwetenschap te ontvangen, onder voorbehoud van voorafgaande goedkeuring van Compliance. Om te waarborgen dat onze mogelijkheden om te handelen in aandelen niet wordt beperkt vragen we van bedrijven en hun adviseurs om ons geen insiders te maken zonder onze voorafgaande goedkeuring.

Alle mogelijke voorwetenschap dient eerst te worden verzonden naar onze afdeling Compliance, die optreedt als poortwachter en besluit of de informatie door Pictet Asset Management kan worden geaccepteerd of niet.

7. BEZOLDIGING

Het beloningsbeleid van Pictet Asset Management (beschikbaar op onze [website](#)) omvat de overweging van duurzaamheidsrisico's. Daarnaast zijn medewerkers van Pictet over het algemeen gehouden aan de algemene omgangsvormen wat betreft duurzaamheid en verantwoord beleggen van de Group, voor zover van toepassing in hun functie.

8. TRANSPARANTIE

Pictet Asset Management publiceert jaarlijks hoe we onderhavig Beleid implementeren middels de verslaglegging en de beoordeling ten behoeve van de UN PRI en middels ons Duurzaam Beleggingsverslag.

Daarnaast wordt op onze website publiekelijk verslag gedaan van de stemactiviteit bij volmacht, met gedetailleerde statistieken over het jaarlijkse stemgedrag en een toelichting op de steminstructies per bedrijfsvergadering en resolutie.

Bijlage A

Duurzaamheidsrisico's

Duurzaamheidsrisico's

Het risico dat voortvloeit uit gebeurtenissen of omstandigheden op ecologisch, sociaal of governancegebied die, als deze zich zouden voordoen, een materieel negatieve invloed op de waarde van de belegging kunnen hebben. Specifieke duurzaamheidsrisico's zijn voor elke portefeuille verschillend en kunnen, zonder hiertoe beperkt te zijn, de volgende zaken omvatten:

Transitierisico

Het risico van blootstelling aan emittenten die schade kunnen ondervinden van de transitie naar een economie met een lagere CO₂-uitstoot vanwege hun betrokkenheid bij de exploratie, productie, verwerking, handel en verkoop van fossiele brandstoffen, of hun afhankelijkheid van CO₂-intensieve materialen, processen, producten en diensten. Transitierisico kan het gevolg zijn van diverse factoren waaronder stijgende kosten en/of beperking van broeikasgasuitstoot, eisen wat betreft energie-efficiency, vermindering van de vraag naar fossiele brandstoffen of de overschakeling op alternatieve energiebronnen, op grond van veranderingen in beleid, wet- en regelgeving, technologie en de marktvraag. Transitierisico's kunnen de waarde van beleggingen negatief beïnvloeden door waardevermindering van activa, lagere opbrengsten of hogere verplichtingen, kapitaalinvesteringen, operationele en financieringskosten.

Fysiek risico

Het risico van blootstelling aan emittenten die negatief beïnvloed kunnen worden door de fysieke impact van klimaatverandering. Fysiek risico omvat acute risico's voortvloeiend uit extreme weergebeurtenissen zoals stormen, overstromingen, droogte, branden of hittegolven en chronisch risico's voortvloeiend uit geleidelijke klimaatverandering zoals veranderingen in neerslagpatronen, een stijgend niveau van de zeespiegel, verzuring van oceanen en verlies van biodiversiteit. Fysieke risico's kunnen de waarde van beleggingen negatief beïnvloeden door waardevermindering van activa, een lagere productiviteit of opbrengsten of door hogere verplichtingen, kapitaalinvesteringen, operationele en financieringskosten.

Ecologisch risico

Het risico van blootstelling aan emittenten die milieuschade en/of uitputting van natuurlijke hulpbronnen kunnen veroorzaken of de invloed hiervan ondervinden. Ecologisch risico kan voortvloeien uit lucht- of watervervuiling, het genereren van afval, uitputting van zoet- of zoutwaterbronnen, verlies van biodiversiteit of schade aan ecosystemen. Ecologische risico's kunnen de waarde van beleggingen negatief beïnvloeden door waardevermindering van activa, een lagere productiviteit of opbrengsten of door hogere verplichtingen, kapitaalinvesteringen, operationele en financieringskosten.

Sociaal risico

Het risico van blootstelling aan emittenten die negatief beïnvloed kunnen worden door sociale factoren zoals slechte arbeidsnormen, mensenrechtenschendingen, schade aan volksgezondheid, inbreuken op de vertrouwelijkheid van persoonsgegevens of toenemende ongelijkheid. Sociale risico's kunnen de waarde van investeringen negatief beïnvloeden door activa, productiviteit of inkomsten in het gedrang te brengen, of door verplichtingen, kapitaaluitgaven, exploitatie- en financieringskosten te verhogen.

Governancerisico

Het risico van blootstelling aan emittenten die negatief beïnvloed kunnen worden door zwakke governancestructuren. Voor bedrijven kan het governancerisico het gevolg zijn van slecht functionerende raden van bestuur, ondeugdelijke beloningsstructuren, inbreuk op de rechten van minderheidsaandeelhouders of obligatiehouders, onvoldoende beheersingsmaatregelen, agressieve belastingplannings- en boekhoudkundige praktijken of een gebrek aan zakelijke ethiek. Voor landen kan het governancerisico bestaan uit een instabiele regering, omkoping en corruptie, inbreuken op de privacy en het ontbreken van een onafhankelijke rechtspraak. Governancerisico's kunnen de waarde van beleggingen negatief beïnvloeden vanwege slechte strategische beslissingen, belangenconflicten, reputatieschade, hogere verplichtingen of het verlies van het beleggersvertrouwen.

Bijlage B

Kader voor uitsluitingen

Het uitsluitingskader van Pictet Asset Management omvat bedrijven en staatsemissanten/semi-staatsemissanten.

- Voor bedrijven zijn uitsluitingen gebaseerd op een combinatie van drempelwaarden ten aanzien van de omzet die wordt behaald uit controversiële activiteiten die schadelijk kunnen zijn voor de maatschappij en/of het milieu, en zware schendingen van internationale normen wat betreft mensenrechten, arbeidsomstandigheden, milieubescherming en anticorruptie.
- Voor overheids en quasi-overheidsemissanten zijn de uitsluitingen of verscherpte zorgvuldigheid gebaseerd op (i) internationale sancties zoals gedefinieerd door Zwitserland, de Europese Unie en/of het Amerikaanse Office of Foreign Assets Control (OFAC), (ii) financiële sancties van de EU, (iii) landen die getroffen zijn door een gewelddadig conflict zoals gedefinieerd door de Wereldbank, (iv) een onafhankelijke beoordeling van de kwetsbaarheid van landen voor conflicten of instorting zoals bepaald door de Fragile State Index (FSI)¹², (v) landen waarop exportgerelateerde sancties van de EU van toepassing zijn.

De uitsluitingen gelden voor alle soorten effecten (aandelen, obligaties, converteerbare obligaties) die worden uitgegeven door uitgesloten entiteiten, en voor obligaties die worden uitgegeven door gerelateerde financiële entiteiten. Ze zijn ook van toepassing op deelnemingsbewijzen en derivaten die worden uitgegeven door derde partijen met betrekking tot dergelijke effecten. (Directe of indirecte) shortposities zijn wel toegestaan.

De uitsluitingen zijn van toepassing op actief beheerde fondsen, certificaten en discretionaire mandaten. Ze zijn niet van toepassing op passieve strategieën die marktindices volgen of open-ended fondsen die worden beheerd door externe managers.

Uitsluitingen worden gebaseerd op betrouwbare bronnen afkomstig van gerenommeerde externe onderzoeksbureaus. Pictet Asset Management kan uitsluitingscriteria volledig naar eigen goeddunken implementeren en behoudt zich het recht voor om van geval tot geval af te wijken van door derden verstrekte informatie wanneer deze informatie onjuist of onvolledig lijkt. Zowel de beleggingsteams als het ESG-team kunnen het initiatief nemen voor een dergelijke uitzondering. Deze moet worden onderbouwd met een schriftelijke toelichting en moet worden gevalideerd door het Investment Management Committee van Pictet Asset Management en door het Head of ESG.

Als er nieuwe uitsluitingen worden vastgesteld zijn deze per direct van kracht, waardoor potentiële nieuwe beleggingen worden uitgesloten.

Bestaande beleggingen in uitgesloten effecten worden naar best vermogen uit de desbetreffende portefeuilles afgestoten, maar in beginsel niet later dan drie maanden na de inwerkingtreding, afhankelijk van de marktomstandigheden. Het Investment Controlling team van Pictet Asset Management is verantwoordelijk voor de uitvoering van de uitsluitingen door middel van pre- en/of post-trade controles.

De namen van uitgesloten emittenten kunnen worden vrijgegeven aan klanten indien zij daarom verzoeken, onder voorbehoud van goedkeuring van externe dienstverleners over de publicatie van gegevens.

¹² De FSI is een jaarlijkse beoordeling van meer dan 175 landen op basis van verschillende drukmiddelen die op hen kunnen worden uitgeoefend die impact kunnen hebben op hun mate van fragiliteit. De index is gebaseerd op structurele indicatoren van een land, die zijn verdeeld in vier clusters: (i) cohesie (bijv. veiligheidsapparaat, groepsgrievens), (ii) economie (bijv. economische achteruitgang, ongelijke ontwikkeling), (iii) politiek (overheidsdiensten, legitimiteit van de staat), en (iv) sociale en transversale indicatoren (bijv. demografische druk, vluchtelingen en binnenlandse ontheemden). On: <https://fragilestatesindex.org/global-data/>

Uitsluitingen van bedrijven op basis van controversiële activiteiten en drempelwaarden met betrekking tot de omzet

ACTIVITEIT	NIVEAU 1	NIVEAU 2	NIVEAU 3
Fossiele brandstoffen en kernenergie			
Steenkoolwinning	>25%	>25%	>25%
Elektriciteitsopwekking met steenkolen	-	>25%	>25%
Olie- en gaswinning	-	-	>25%
Exploratie van oliezanden	-	>25%	>10%
Schaliegaswinning	-	>25%	>10%
Offshore winning van olie en gas in het Noordpoolgebied	-	>10%	>10%
Elektriciteitsopwekking met kernenergie	-	-	>50%
Wapens			
Productie van controversiële wapens ¹³	>0%	>0%	>0%
Wapens voor defensie-aanbestedingen	-	>10%	>10%
Wapengerelateerde producten en/of diensten vanuit defensie-aanbestedingen	-	-	>50%
Handvuurwapens voor civiele afnemers (aanvalswapens)	-	>10%	>10%
Handvuurwapens voor civiele afnemers (geen aanvalswapens)	-	>10%	>10%
Handvuurwapens voor defensie of wetshandhaving	-	>25%	>25%
Essentiële onderdelen handvuurwapens	-	>25%	>25%
Andere controversiële activiteiten			
Productie van pornografie	-	>10%	>10%
Kansspelen	-	>10%	>10%
De ontwikkeling van genetisch gemodificeerde planten en zaden	-	-	>25%
De productie van genetisch gemodificeerde planten en zaden	-	-	>25%
Productie van bestrijdingsmiddelen	-	-	>10%
Bestrijdingsmiddelen in de detailhandel	-	-	>10%
Productie van tabak	-	>10%	>10%

Uitsluitingen van bedrijven op basis van schendingen van internationale normen

CRITERIA	NIVEAU 1	NIVEAU 2	NIVEAU 3
Bedrijven die de Global Compact-principes van de VN ernstig schenden op het gebied van mensenrechten, arbeidsomstandigheden, milieubescherming en anti-corruptie	Nee	Ja	Ja

Landenuitsluitingen

CRITERIA	NIVEAU 1	NIVEAU 2	NIVEAU 3
Landen i) die voorkomen op de lijst van staatssponsors van terrorisme, zoals gedefinieerd door het Office of Foreign Assets Control ¹⁴ of ii) onderworpen aan financiële sancties van de EU die gericht zijn tegen centrale banken en/of staatsbedrijven	Ja	Ja	Ja

¹³ Controversiële wapens zijn onder meer antipersoneelmijnen, clustermunitie, biologische en chemische wapens (waaronder witte fosfor) en kernwapens van landen die het Verdrag inzake de niet-verspreiding van kernwapens (NPV) niet hebben ondertekend.

¹⁴ "Staatssponsors van terrorisme" is een aanduiding die door het Amerikaanse ministerie van Buitenlandse Zaken wordt gegeven aan landen die herhaaldelijk steun hebben verleend aan daden van internationaal terrorisme.

Landenuitsluitingen

CRITERIA	NIVEAU 1	NIVEAU 2	NIVEAU 3
Landen i) die volgens de Fragile State Index als zeer hoog of hoog risico zijn aangemerkt of ii) die zijn getroffen door een gewelddadig conflict zoals gedefinieerd door de Wereldbank	Controle- lijst ¹⁵	Ja	Ja
Landen i) die op de Fragile State Index onder "alert" staan of ii) waartegen de EU exportgerelateerde sancties heeft ingesteld	Nee	Controle- lijst ¹⁵	Controle- lijst ¹⁵

¹⁵ Naast de harde uitsluitingen houdt Pictet Asset Management een controlelijst bij met landen die voor beleggingen extra due diligence door beleggingsteams vereisen.

Toelichting op ongunstige effecten van controversiële activiteiten¹⁶

Pornografie: Hieronder valt de productie van pornografie en het exploiteren van gelegenheden om pornografie te produceren. Pornografie wordt gezien als controversieel omdat het ondermijnend kan zijn voor het vertrouwen en voor gezinswaarden. Andere zorgen zijn dat het materiaal denigrerend kan zijn voor mensen (vrouwen).

Winning van olie en gas in het Noordpoolgebied: Dit omvat olie- en gasexploratieactiviteiten in off-shore gebieden in het Noordpoolgebied. De exploratie van aardolie en aardgas in het Noordpoolgebied is controversieel vanwege de wereldwijde klimaatverandering en het verhoogde risico op milieurampen.

Controversiële wapens: Hieronder vallen wapens die een niet-onderscheidende werking hebben, onnodige schade veroorzaken en geen onderscheid kunnen maken tussen civiele en militaire doelen. Sommige controversiële wapens, zoals clustermunitie, antipersoneelmijnen, chemische en biologische wapens, maar ook kernwapens, worden gereguleerd door internationale verdragen. Controversiële wapens omvatten:

- (a) Antipersoonsmijnen;
- (b) Clusterwapens;
- (c) Biologische en chemische wapens (met inbegrip van witte fosfor);
- (d) Kernwapens¹⁷.

Kansspelen: Hieronder vallen gokdiensten (exploitatie van casino's, loterijen, bookmakers, onlinekansspelen, enz.), maar geen gokproducten (slotmachines en andere gokapparaten). Kansspelen worden gezien als controversieel omdat het tot verslaving kan leiden, waarbij gokverslaafden veel van dezelfde problemen vertonen als verslaafden aan middelen, wat tot ernstige sociale problemen kan leiden.

Genetisch gemodificeerde planten en zaden: Hieronder valt de ontwikkeling en/of teelt van genetisch gemodificeerde zaden en/of planten, maar ook de teelt van genetisch gemodificeerde gewassen. Het gebruik van genetisch gemodificeerde zaden zien we als controversieel vanwege gezondheids- en sociaal-economische bezwaren (gepatenteerde biotechnologie), alsmede milieurisico's in verband met de verspreiding van GGO's naar andere planten in het ecosysteem. Andere punten van zorg zijn de toeneemende resistentie van onkruid en insecten tegen bestrijdingsmiddelen als gevolg van het toegenomen gebruik van chemicaliën.

Militaire aanbestedingen: Dit omvat de productie van wapens of wapenonderdelen of de levering van wapengerelateerde producten of diensten aan het leger of de defensie-industrie. Militaire aanbestedingen, ook wel de defensie- of wapenindustrie genoemd, zien we als controversieel om redenen zoals pacifisme, asymmetrische koopkracht tussen landen met betrekking tot defensie-uitgaven, negatieve effecten op economische groei en ontwikkeling, met name in post-conflictgebieden als gevolg van defensie-uitgaven, mogelijke problemen rond transparantie en corruptie, en de mogelijkheid oorlogen en conflicten (opnieuw) aan te wakkeren.

Elektriciteitsopwekking met kernenergie: Dit omvat de productie van energie met kernenergie. Het gebruik van kernenergie heeft als voordelen dat het een lage CO₂-uitstoot heeft, geen schaarse grondstof is en dat sommige isotopen voor medische toepassingen kunnen worden gebruikt. Belangrijke nadelen zijn de aanzienlijke milieuschade en zorgen over de gezondheid op lange termijn van levende organismen in geval van ongevallen, de verwijdering van kernafval en het mogelijke gebruik van afval als grondstof voor kernwapens.

Olie- en gasproductie: Dit omvat upstream, midstream en downstream olie- en gasactiviteiten. Petrochemische producten en distributieactiviteiten vallen hier niet onder. De olie- en gasindustrie is controversieel vanwege de hoge koolstofintensiteit van deze sector en de gevolgen voor de klimaatverandering. Daarnaast maakt de sector zeer intensief gebruik van hulpbronnen zoals land en water. De gevolgen voor

¹⁶ Bron: Sustainalytics, Pictet Asset Management.

¹⁷ In het geval van kernwapens gelden uitsluitingen voor bedrijven die hun hoofdkantoor hebben in een land dat het Verdrag inzake de niet-verspreiding van kernwapens van 1968 niet heeft ondertekend.

ecosystemen zijn onder meer lozingen, afvalbeheersproblemen en spontane affakkeling, wat kan leiden tot boetes en reputatierisico's met zich meebrengt. In bepaalde regio's worden olie- en gasactiviteiten geassocieerd met gespannen relaties met plaatselijke gemeenschappen en met problemen op het gebied van governance en bedrijfspraktijken. Gezondheids- en veiligheidsproblemen spelen ook een rol doordat herhaaldelijke incidenten kunnen zorgen voor operationele verstoringen of dodelijke ongevallen.

Exploratie van oliezanden: Dit omvat exploratieactiviteiten in oliezanden. Oliezanden worden gezien als controversieel omdat zij vaak extreem koolstofintensief zijn, en verontreinigd. De exploitatiemethodes voor deze zanden veroorzaken plaatselijke luchtvervuiling en wateronttrekking en -veronreiniging door de mijnbouw.

Bestrijdingsmiddelen: Dit omvat de productie en de vermarkting van bestrijdingsmiddelen, inclusief herbiciden, fungiciden en insecticiden voor landbouwtoepassingen/gewasbescherming. De inzet van bestrijdingsmiddelen is nuttig om boeren te helpen schade te voorkomen aan hun gewassen en het aantal invasieve soorten onder controle te houden. Bestrijdingsmiddelen zijn echter ook controversieel omdat zij mogelijk giftig zijn voor mensen en dieren en hun bioaccumulatie, vooral wanneer zij worden toegepast in de landbouw voor gewasbescherming en in de grootschalige tuinbouw. Van pesticiden is ook bekend dat zij verschillende schadelijke gevolgen hebben voor de gezondheid van de mens, zoals irritatie van de huid en de ogen en effecten op het zenuwstelsel.

Schaliegaswinning: Dit omvat de exploratie van schaliegas en/of -olie. De winning van schaliegas brengt ecologisch risico's met zich mee, zoals watervervuiling en koolstofuitstoot. Er is een breuk in het gesteente nodig, fracking, om aardgas door de schalie heen te laten stromen, wat ecologische problemen oplevert vanwege de mogelijke effecten op het watergebied. Ook wordt schaliegas geassocieerd met een iets hogere koolstofuitstoot dan conventionele hulpbronnen.

Handvuurwapens: Dit omvat vuurwapens zoals pistolen, geweren en pistolen, fabrikanten van onderdelen van deze wapens. Vuurwapens worden als controversieel gezien omdat zij een belangrijke factor zijn die bijdraagt aan de wereldwijde toename van gewapende conflicten. Voor veel terroristische groeperingen over de hele wereld zijn vuurwapens het voorkeurswapen en de aanwezigheid van dit soort wapens belemmert vaak een vlotte wederopbouw en ontwikkeling nadat een conflict is beëindigd. Naast het verlies van mensenlevens en lichamelijke schade brengt gewapend geweld ook aanzienlijke (directe en indirecte) economische kosten mee.

Steenkool: Dit omvat steenkoolwinning en het opwekken van elektriciteit met behulp van steenkool. Over de gehele levenscyclus bezien levert steenkool meer koolstof op dan andere fossiele brandstoffen, terwijl het vanuit het oogpunt van energieopwekking gemakkelijk is te vervangen. Steenkool, ook wel thermische kool of stoomkool genoemd, wordt voornamelijk gebruikt bij de opwekking van elektriciteit.

Tabak: Hieronder vallen sigaretten, sigaren, tabak, elektronische sigaretten, papier dat door eindgebruikers wordt gebruikt voor het rollen van sigaretten, filters, snuiftabak, enz. Tabak wordt als controversieel beschouwd vanwege de negatieve gevolgen voor de gezondheid (kanker) van langdurig gebruik van tabaksproducten, die ook leiden tot aanzienlijke medische kosten voor de samenleving. Tabaksbedrijven staan bloot aan aanzienlijke financiële en reputatierisico's als gevolg van juridische vervolgingen en collectieve beroepen die tegen hen worden aangespannen.

Bijlage C

Negatieve gevolgen voor maatschappij en milieu

Wij onderzoeken en beperken waar mogelijk wezenlijke negatieve effecten van onze beleggingen op de samenleving en het milieu door een combinatie van beslissingen inzake portefeuillebeheer, actieve eigendomsactiviteiten en uitsluiting van emittenten die in verband worden gebracht met controversieel gedrag of controversiële activiteiten (zie bijlage B).

Afhankelijk van de beschikbaarheid van gegevens verbindt Pictet Asset Management Europe SA zich ertoe naar beste vermogen de negatieve effecten van onze beleggingen te rapporteren aan de hand van de in onderstaande tabel beschreven indicatoren en maatstaven, waarbij wordt gestreefd naar volledige dekking van de verplichte indicatoren die in Verordening (EU) 2019/2088 zijn opgenomen.

Belangrijke indicatoren en maatstaven voor beleggingen in ondernemingen

INDICATOR	GRAADMETER
Uitstoot van broeikasgassen	PAI 1 - Uitstoot van broeikasgassen
	PAI 2 - Koolstofvoetafdruk
	PAI 3 - BKG-intensiteit van ondernemingen waarin wordt belegd
	PAI 4 - Blootstelling van ondernemingen aan fossiele brandstoffen
	PAI 5 - Aandeel van verbruik en productie van niet-hernieuwbare energie
	PAI 6 - Intensiteit energieverbruik per klimaatsector met grote impact
Biodiversiteit	PAI 7 - Activiteiten die negatieve gevolgen hebben voor biodiversiteitsgevoelige gebieden
Water	PAI 8- Emissies naar water
Afval	PAI 9 - Verhouding gevaarlijk en radioactief afval
Sociale en werknemerskwesties	PAI 10 - Schendingen van de UN GC-beginselen
	PAI 11 - Gebrek aan processen en nalevingsmechanismen om toe te zien op de naleving van de beginselen van het UN Global Compact en de OESO-richtsnoeren voor multinationale ondernemingen
	PAI 12 - Niet-gecorrigeerde beloningsverschillen tussen mannen en vrouwen
	PAI 13 - Genderdiversiteit in de raad van bestuur
	PAI 14 - Blootstelling aan controversiële wapens (antipersoonsmijnen, clustermunitie, chemische wapens en biologische wapens)

Aanvullende indicatoren

Uitstoot	PAI 4 - Beleggingen in bedrijven zonder initiatieven ter vermindering van de koolstofuitstoot
Anti-corruptie en anti-omkoping	PAI 15 - Ontbreken van beleid tegen corruptie en omkoping

Belangrijkste indicatoren en maatstaven die van toepassing zijn op beleggingen uitgegeven door staatse-mittenten

INDICATOR	GRAADMETER
Ecologisch	PAI 15 - BKG-intensiteit
Sociale effecten	PAI 16 - Landen met sociale schendingen

Bijlage D

Gezonde corporate governance

Als langetermijnbelegger in aandelen en vreemd vermogen zijn we ervan overtuigd dat corporate governance een essentieel onderdeel is van het succes van een bedrijf. De goede praktijken die hieronder worden uitgewerkt zijn gebaseerd op algemeen aanvaarde normen met betrekking tot de centrale pijlers van corporate governance, zoals het bestuur en het management, de beloning van bestuurders, risicobeheer en verslaglegging, en aandeelhoudersrechten. Deze verschaffen een benchmark om bedrijven te beoordelen en onze actieve eigenaarschapverplichtingen uit te oefenen gedurende de gehele levenscyclus van een belegging, van het moment voorafgaand aan de belegging tot de engagement, het stemmen bij volmacht, en het moment dat er afscheid wordt genomen.

Maar los van alle nobele bedoelingen van deze goede praktijken weten wij ook dat governance-kaders vaak complex zijn en bestaan uit meerdere dimensies. We hanteren daarom een holistische aanpak om de governance te analyseren, waarbij we erkennen dat iedere entiteit anders is en dat veranderingen in het evenwicht dat is bereikt wat betreft één element van corporate governance onbedoelde gevolgen kunnen hebben voor andere elementen.

Hoewel deze goede praktijken met name van toepassing zijn op beursgenoteerde bedrijven kunnen ze desgewenst ook worden toegepast door obligatiehouders bij niet-beursgenoteerde ondernemingen.

1. HET BESTUUR EN HET MANAGEMENT

De besturen van de bedrijven waarin Pictet Asset Management het geld van onze klanten in belegd dienen zich bezig te houden met waardecreatie voor de lange termijn. Hieronder vallen periodieke beoordelingen van de strategische richting, het leiderschap en het management, het risicobeheer, stakeholderrelaties, interne controles en operationele resultaten.

De raad van bestuur is aansprakelijk ten opzichte van de aandeelhouders en de obligatiehouders en wij verwachten dat de bestuursleden ten minste competent zijn en expertise hebben die relevant is voor het bedrijf, de sector en de actuele marktontwikkelingen. Of een bestuurslid past bij een bedrijf kan in twijfel worden getrokken wanneer zij expliciet betrokken zijn geweest bij eerder financieel mismanagement en/of ESG-controverses. Bedrijven dienen daarom voldoende biografische informatie over directeuren openbaar te maken om beleggers in staat te stellen een redelijke beoordeling van hun trackrecord en toegevoegde waarde voor het bedrijf op te stellen.

Bestuursleden moeten voldoende tijd hebben voor hun rol, zodat zij zich effectief van hun taken kunnen kwijten. We beoordelen de beschikbare tijd van bestuursleden per geval, op basis van het aantal functies van die persoon bij beursgenoteerde en niet-beursgenoteerde bedrijven en in de non-profitsector. Ieder bestuurslid moet zich van tijd tot tijd, bij voorkeur jaarlijks, maar ten minste om de drie jaar, voor herverkiezing aan de aandeelhouders beschikbaar stellen.

Leiderschap: Het heeft onze voorkeur wanneer het leiderschap van het bestuur en het leiderschap van het bedrijf gescheiden zijn. Dit geeft de belangrijke rol weer die het bestuur heeft in het monitoren en uitdagen van het senior management. Als de voorzitter en de CEO geen gescheiden functies zijn dient er een onafhankelijke bestuurder te worden aangesteld die fungeert als een effectief aanspreekpunt voor beleggers om hun zorgen kenbaar te maken.

Structuur: Diversiteit en balans zijn essentiële elementen bij de beoordeling van een bestuur. Pictet Asset Management verwacht dat het bestuur dusdanig evenwichtig is dat geen enkele groep binnen het bestuur dominant is. Er dient een onafhankelijke niet-uitvoerende vertegenwoordiger in het bestuur aanwezig te zijn die beleggers een bepaalde mate van bescherming en zekerheid kan bieden door te waarborgen dat geen enkele persoon of niet-onafhankelijke groepering onbeperkte macht of dominante autoriteit heeft. Doorgaans is het onze eis dat de meerderheid van het bestuur onafhankelijk is van het management of van significante aandeelhouders. De individuele onafhankelijkheid wordt per geval beoordeeld, waarbij we kijken naar de loopbaan van die persoon, relaties met grote aandeelhouders en eerdere connecties met het bedrijf.

Familiebedrijven: We definiëren familiebedrijven als bedrijven waarbij één persoon of partij meer dan 30% van de economische of de stemrechten bezit. Voor deze bedrijven hanteren we doorgaans een lagere drempelwaarde van 33% voor onafhankelijke bestuursleden vanwege de realiteit van hun eigendomsstructuur.

Commissies: Het bestuur dient relevante commissies op te stellen voor audit-, belonings- en benoemingsactiviteiten. Wanneer dit strategische meerwaarde heeft voor het bestuur kunnen er ook andere commissies worden opgesteld, bijvoorbeeld een duurzaamheidscommissie of een maatschappelijk verantwoord ondernemencommissie. In alle gevallen verwachten we dat de meerderheid van een commissie bestaat uit onafhankelijke niet-uitvoerende bestuursleden.

Diversiteit: Wij geloven dat diversiteit in de raad van bestuur kan leiden tot betere corporate governance en een beter strategisch overzicht. Het kan ook resulteren in meer innovatie, beter risicobeheer en een sterkere band met klanten, werknemers en zakenpartners. Bedrijven en besturen moeten kunnen aantonen dat zij een diverse organisatie zijn wat betreft gender, etniciteit en gedachtegoed. Op dit moment is genderdiversiteit op bestuursniveau de meest transparante maatstaf die beschikbaar is voor beleggers, en we overwegen om actief tegen te stemmen in het geval van personen in besturen die niet voldoende voortgang maken wat dit onderwerp betreft.

Opvolging: Besturen dienen korte-, middellange- en langetermijnplannen op te stellen voor de opvolging van hun senior management. De interne pijplijn aan talent moet regelmatig worden geëvalueerd en vergeleken. Het bestuur moet zich er ook bewust van zijn dat zichzelf ook onderhevig zijn aan een robuuste opvolgingsplanning en beoordeling van hun vaardigheden. Bij het aansturen van een bedrijf met als doel om op lange termijn succesvol te zijn dienen besturen ook de gevolgen van hun strategie te overwegen en de impact te bepalen van hun beslissingen na afloop van de termijn van een enkel individu.

Beoordeling: Besturen dienen regelmatig hun eigen prestaties te beoordelen. Hierbij moet worden gekeken naar het functioneren van de individuele personen en van het bestuur als geheel. Hierbij moet ook worden bekeken of de vaardigheden nog steeds passend zijn in de bestuurskamer in relatie tot de strategische richting van het bedrijf op lange termijn. Mogelijke problemen die hierbij worden vastgesteld moeten worden opgelost door operationele of personele aanpassingen.

2. BELONING

Wanneer Pictet Asset Management de beloningsregelingen van topmanagers onderzoekt, kijkt het vooral naar de structuur van de totale beloning en de afstemming van de prikkels van het management op de belangen van de belegger. Binnen dit kader erkennen we dat het voor bedrijven noodzakelijk kan zijn om bedragen te betalen op een niveau dat nodig is om de concurrentie aan te gaan in de wereldwijde markt voor leidinggevend talent om hoogwaardig management aan te trekken en te behouden.

Bij het opstellen van een beloningskader moeten remuneratiecommissies:

- a. De juiste balans vinden tussen vaste en variabele en kortetermijn- en langetermijnelementen van de beloning, en een beloning vaststellen voor daadwerkelijk duurzame resultaten.
- b. Eenvoud en transparantie van de maatstaven voor het meten van de prestaties nastreven.
- c. De prestaties van bestuurders beoordelen op basis van heldere, openbare en robuuste financiële maatstaven die resulteren in de uitvoering van de vastgestelde strategie. Zonder te willen voorschrijven wat bedrijven moeten doen, verwachten we wel dat bedrijven zich realiseren dat bepaalde financiële maatstaven (bijvoorbeeld de winst per aandeel conform de GAAP) kunnen leiden tot een stimulans om te veel te focussen op het leveren van die specifieke maatstaven, ten koste van de langetermijnprestaties. In toenemende mate erkennen wij dat er ook ruimte is voor de invoering van milieu- en/of sociale graadmeters. Waar mogelijk dienen deze op basis van wetenschap of controleerbaar te zijn. Dergelijke maatregelen kunnen afstemming bewerkstelligen en waarde creëren indien zij essentieel zijn voor het langetermijnsucces van het bedrijf. Zo verwachten beleggers in brede

kring dat ondernemingen in fossiele-brandstofintensieve sectoren elementen van de beloning van bestuurders afstemmen op doelstellingen voor de vermindering van broeikasgassen en/of inspanningen om de uitstoot van broeikasgassen te verminderen.

- d. Richt stimuleringsregelingen in de eerste plaats op de totale bedrijfsprestatie en pas daarna op de individuele verantwoordelijkheid.
- e. Waar mogelijk dienen langetermijndoelstellingen te worden beloond met aandelen, waarbij de periode waarover de prestatie wordt gemeten ten minste drie jaar is en waarbij er daarna ook sprake is van een bepaalde periode waarin de aandelen in bezit moeten worden gehouden. Dergelijke "uitgestelde" aandelen dienen daarbij ook onderworpen te zijn aan malus/clawback-regels.
- f. Geen herwaarderingen, aanpassingen of wijzigingen van aandelenopties en bonussen.
- g. Stimuleer de juiste mate van langetermijnaandelenbezit van het leidinggevend kader van het bedrijf en zorg voor aandeleneigendom binnen alle lagen van de organisatie, indien mogelijk.
- h. Vermijd de inhuur van diensten of bepalingen die voorzien in beloningsafspraken met een looptijd van meer dan één jaar.
- i. Vermijd regelingen die de vernietiging van beleggerswaarde op lange termijn aanmoedigen, of "eenmalige" stimuleringsregelingen met betrekking tot specifieke activiteiten die de afstemming op de totale bedrijfsprestaties en -opbrengsten kunnen verstoren. Een voorbeeld hiervan is een beloningsregeling op basis van een bepaalde transactie.
- j. Vermijd regelingen die de belangen van langetermijnbeleggers buitensporig verwateren en/of buitensporige of ongerechtvaardigde kosten met zich meebrengen.

3. RISICOBEBEER EN VERSLAGLEGGING

Risicobeheer en verslaglegging: Het jaarverslag en de jaarrekeningen van bedrijven moeten naar behoren worden opgesteld, overeenkomstig de relevante boekhoudkundige normen. Bedrijven moeten duidelijk communiceren met hun beleggers. Deze verplichting geldt ook voor het opleveren van hoogwaardige jaarrekeningen en het op tijd communiceren van relevante informatie. Transparantie, zorgvuldigheid en integriteit in de jaarrekening van een bedrijf zijn factoren die door beleggers zeer worden gewaardeerd. Daarnaast verwachten we van bedrijven dezelfde mate van transparantie en integriteit wat betreft de verslaglegging van wezenlijke ecologische en sociale kwesties.

Auditors: Audits bieden een waardevolle bescherming aan beleggers. De prioriteit van een audit moet de integriteit van de jaarrekening zijn. Om te waarborgen dat er op objectieve wijze een robuuste beoordeling van de jaarrekening plaatsvindt moeten de auditors onafhankelijk zijn. Als de onafhankelijkheid van de auditor in het gedrang komt of lijkt te komen als gevolg van een belangenconflict, zal de geschiktheid van de auditor in twijfel worden getrokken.

Aanstelling van de auditor: De duur van de periode van zowel de auditonderneming als de auditpartner waarin zij in hun hoedanigheid bij een bepaald bedrijf werkzaam zijn geweest, zal een rol spelen bij het bepalen van de onafhankelijkheid. Bedrijven moeten overwegen hun auditor van tijd tot tijd te vervangen en wij zijn van mening dat bedrijven ten minste iedere tien jaar een tender moeten uitzetten voor hun externe audit.

Auditvergoedingen: Bedrijven moeten duidelijk onderscheid maken tussen audit- en niet-auditvergoedingen. De auditcommissie moet niet-auditvergoedingen die worden betaald aan de auditor zorgvuldig bekijken, zowel in verhouding tot de totale auditvergoeding als in relatie tot de totale uitgaven van het bedrijf aan advieskosten. De reden om niet-auditvergoedingen te betalen moet duidelijk worden gecommuniceerd aan de aandeelhouders, zodat zij kunnen beoordelen of deze passend zijn.

Vennootschapsbelastingen: De betaling van belastingen is een verantwoordelijkheid van de ondernemingen en wij verwachten dat zij het gepaste belastingniveau betalen in de rechtsgebieden waar zij actief zijn en aan dergelijke verplichtingen onderworpen zijn.

4. BELEGGERRECHTEN

Stemrechten: We geven voorkeur aan een structuur waarin één aandeel één stem vertegenwoordigt. Besturen moeten met goede argumenten komen om aandelenkapitaal met bijzondere stemrechten, gouden aandelen, of andere gesplitste kapitaalstructuren uit te geven en te handhaven.

Belangen van de beleggers: Bij ieder voorstel of iedere actie die de belangen van beleggers materieel vermindert of schaadt zullen wij tegen stemmen. Als langetermijnbeleggers verwachten we dat we de kans krijgen om te stemmen over de volgende zaken: (i) transacties met verbonden partijen en (ii) belangrijke bedrijfsveranderingen of transacties die het eigen vermogen wezenlijk verwateren of de economische belangen van bestaande beleggers uithollen.

Kapitaalbeheer: Pictet Asset Management verwacht van bedrijven dat zij een efficiënt balansbeheer voeren waarmee de kapitaalkosten worden geminimaliseerd. Besturen dienen een passend solvabiliteitsniveau te handhaven, waarbij zij rekening houden met de risico's die door de cyclus heen verbonden zijn aan schulden. Als bedrijven hun overvloedige liquiditeit niet kunnen inzetten dient het bestuur te overwegen om dit kapitaal terug te geven aan de aandeelhouders via dividenden of via een goed gestructureerde inkoop van eigen aandelen, waarbij rekening moet worden gehouden met de impact van deze extra rendementen op de belangen van de obligatiehouders. Kapitaal mag niet worden aangewend voor overnames die waarde vernietigen.

Bedrijven dienen goedkeuring van de aandeelhouders te verkrijgen voor - en zich volledig te verantwoorden over - algemene machtigingen die onbeperkte of aanzienlijke kapitaalbevoegdheden of 'blank cheque' preferente aandelen (van te voren goedgekeurd) toestaan. Ook moet het bestuur volledige verantwoording kunnen afleggen over het creëren van verschillende soorten aandelenkapitaal. Wij erkennen dat bedrijven in sommige gevallen over een zekere flexibiliteit moeten beschikken om aandelen in contanten uit te geven zonder deze eerst aan de aandeelhouders te hoeven aanbieden op basis van een voorkeursbehandeling. Dergelijke bevoegdheden om aandelen zonder voorkeursrecht uit te geven, mogen dan ook niet verder gaan dan erkende marktrichtlijnen. Uitgiften die deze richtlijnen te boven gaan vereisen een duidelijke reden waarom dit in het beste belang zou zijn van de bestaande aandeelhouders.

Aandeelhoudersbesluiten: Er worden steeds vaker aandeelhoudersbesluiten ingediend die betrekking hebben op het gedrag van het bedrijf ten aanzien van wezenlijke ecologische en/of sociale kwesties. Dergelijke besluiten worden op hun eigen merites beoordeeld en worden door ons gesteund wanneer we bij Pictet Asset Management van mening zijn dat hierdoor de langetermijnpositie van het bedrijf tegen redelijke kosten wordt verbeterd.